

geschiedenis

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
- 2 Als gevraagd wordt naar het noemen van één van de negenenveertig 'kenmerkende aspecten', is een letterlijke weergave daarvan niet vereist. Er kan in de regel worden volstaan met een juiste omschrijving van het 'kenmerkend aspect' of van dat deel ervan dat relevant is voor de beantwoording van de vraag (er zijn kenmerkende aspecten die uit meerdere onderdelen bestaan).

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Door de tijd heen

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

5, 6, 1, 4, 2, 3

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, mag 1 scorepunt worden toegekend.

Vroegmoderne tijd

2 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Palladio's werkwijze past bij de Renaissancetijd:

- omdat hij geïnspireerd wordt door zuilen/gebouwen uit de Oudheid / de klassieke vormentaal gebruikt voor zijn ontwerpen 1
- wat past bij 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid' 1
- omdat hij metingen verricht / de overblijfselen/de verhoudingen van klassieke gebouwen onderzoekt 1
- wat past bij 'het ontstaan van de nieuwe wetenschappelijke belangstelling' 1

Opmerking

Alleen als een juist voorbeeld van een werkwijze die past bij de Renaissancetijd wordt genoemd, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een daarbij passend kenmerkend aspect.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Het gegeven dat Wingfield volgens het anglicaanse geloof werd opgevoed, past bij 'de protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had' 1
- Het gegeven dat Wingfield vocht voor de Republiek, past bij 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat' 1
- Het gegeven dat Wingfield naar Amerika vertrok om een kolonie te stichten, past bij 'het begin van de Europese overzeese expansie' 1

4 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- John Smith beschrijft dat Wingfield te streng/hard optreedt / bepaalde kolonisten voortrekt / voorraden alleen deelt met zijn getrouwen, waardoor de kolonisten ontevreden worden / de veiligheid van de kolonie in gevaar is (wat leidt tot het afzetten van Wingfield) 2
- De bron is een persoonlijke brief aan een vriend, zodat Smith geen reden heeft de situatie/de gebeurtenissen in Chesapeake Bay anders voor te stellen 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de eerste deelvraag een combinatie bevat van een juiste verklaring voor het afzetten van Wingfield met een verwijzing naar de brief, worden scorepunten toegekend.

5 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Door deze aanvallen moest de handel in slaafgemaakten/de trans-Atlantische handel in Nederlandse handen komen 1
- De aanvallen moesten de stichting van een Nederlandse staat ondersteunen omdat (een van de volgende): 1
 - door de opbrengst uit de veroverde gebieden/handelsstromen de Republiek meer geld kon besteden aan de bewapening tegen de Spanjaarden.
 - door deze aanvallen de Spanjaarden financieel werden getroffen, zodat zij minder legers konden inzetten tegen de Republiek.

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag wordt ingegaan op strijd tussen de Republiek en Spanje, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Door het onderzoek van De Bondt werden minder werknemers van de VOC uitgeschakeld door ziekte / konden meer gezonde werknemers (in India) meer werk verzetten 1
- wat 'de wereldwijde handelscontacten en het begin van een wereldeconomie' / 'de bloei in economisch opzicht van de Nederlandse Republiek' bevorderde (zodat het bestuur van de VOC het onderzoek noodzakelijk vond) 1

Opmerking

Als het kenmerkend aspect 'de wetenschappelijke revolutie' wordt genoemd, wordt geen scorepunt toegekend (omdat dit voorbijgaat aan het belang van het bestuur van de VOC).

7 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De East India Company mocht eerst alleen vanuit factorijen werken / was voor de veiligheid afhankelijk van lokale heersers, maar kreeg nu meer autonomie / kon nu haar handelspositie verdedigen door het recht zich in het binnenland te vestigen / een fort te versterken / soldaten te legeren 2
- Met het verdrag van Allahabad kreeg de East India Company ook toestemming belasting te heffen / politieke soevereiniteit in delen van India 1

Opmerking

Alleen als in het antwoord op de eerste deelvraag wordt ingegaan op de positie van de East India Company voor én na 1717, worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Daendels roept burgers op de strijd aan te gaan om ervoor te zorgen dat ze gelijkheid krijgen / dat afkomst niet langer bepaalt wie de macht heeft / de voorrechten van de adel verdwijnen (wat past bij een democratische revolutie) 1
- door te schrijven dat (een van de volgende): 1
 - burgers zich moeten bevrijden uit de slavernij.
 - de machthebbers beulen/bloedzuigers zijn.
 - 'gewone' jongens de wapens moeten opnemen tegen de (adellijke) machthebbers.
 - officieren op de vlucht zullen slaan voor boerenjongens.

Opmerking

Alleen als een juiste uitleg wordt gegeven van de oproep tot een democratische revolutie, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

Door de tijd heen

9 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

3, 6, 4, 5, 2, 1

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Moderne tijd

10 maximumscore 4

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- De opstellers erkennen door de petitie te sturen de bevoegdheid van de gouverneur-generaal / geven aan dat het probleem ligt bij de afvallige Hindoes en niet bij het Britse bestuur / benadrukken dat *Sati* een religieus gebruik is (zodat het geen bestuurlijke aangelegenheid is) 1
- door te schrijven dat (een van de volgende): 1
 - zij eerbiedig de kwestie voorleggen.
 - de Britten vals zijn voorgelicht over hoe over *Sati* wordt gedacht onder de Hindoes in India.
 - alleen pundits/brahmanen zich mogen uitspreken over de interpretatie van de heilige boeken/gebruiken.
- De opstellers van de petitie zijn van mening dat Indiërs die zich door de Britten laten beïnvloeden geen echte Hindoes meer zijn / zich niet mogen bemoeien met het geloof van de andere Hindoes 1
- door te schrijven dat (een van de volgende): 1
 - Hindoes zichzelf vervuilen met een Europese levensstijl.
 - eten en drinken uit de Europese samenleving verboden is.
 - alleen pundits/brahmanen zich mogen uitspreken over de interpretatie van de heilige boeken/gebruiken.

Opmerkingen

- *Alleen als het antwoord een juiste uitleg bevat over (bij de eerste deelvraag) het accepteren van het Britse bestuurlijke gezag en (bij de tweede deelvraag) het verzetten tegen Britse beïnvloeding, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.*
- *Als bij beide deelvragen dezelfde verwijzing naar de bron wordt genoemd, wordt alleen aan de eerste verwijzing 1 scorepunt toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 4

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- Officiële verslagen over/inspecties van de (werk)omstandigheden in de fabrieken zorgen ervoor dat eigenaren niet onder de uitvoering van de Factory Acts kunnen uitkomen / dat de verbeteringen die worden voorgeschreven door de Factory Acts ook daadwerkelijk worden doorgevoerd 1
- De informatie kan als betrouwbaar worden beschouwd, omdat liegen tegen een officiële inspecteur bestraft zou worden / omdat de verslagen worden opgesteld door inspecteurs die objectief moeten blijven/die niet het belang van de fabriekseigenaren dienen 1
- In de brief wordt het standpunt verdedigd dat de invoering van de minder lange werkdagen beter is voor de productie / ervoor zorgt dat de arbeiders niet onnodig worden uitgeput 1
- door te zeggen dat (een van de volgende): 1
 - arbeiders door kortere werkdagen met meer energie en geest werken.
 - arbeiders niet als machines aan het werk kunnen worden gezet.
 - arbeiders (net als paarden) tijd nodig hebben voor rust/voedsel.

Opmerking

Alleen als het antwoord op de derde deelvraag een juist kapitalistisch standpunt bevat, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

12 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Net als Octavia Hill streefden de socialisten naar het verbeteren van de leefomstandigheden van arbeiders 1

De socialisten hadden kritiek op de uitgangspunten van Hill:

- omdat zij door de nadruk op christelijke normen en waarden als tegenprestatie niet alle arbeiders hielp / de zelfstandigheid van arbeiders verminderde / omdat het socialisme niet is gebaseerd op godsdienst 1
- omdat het afwijzen van grootschalige overheidsprojecten betekende dat arbeiders langer moesten wachten op verbetering van hun huisvesting / betekende dat de rol van de overheid kleiner bleef (terwijl socialisten juist een grotere invloed van de overheid nastreefden) 1

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2	
	Kern van een juist antwoord is:	
	Duitsland wilde Elzas-Lotharingen in bezit nemen vanwege:	
	<ul style="list-style-type: none"> • 'de industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor een industriële samenleving' (waardoor Duitsland wilde beschikken over de delfstoffen waaraan het gebied rijk was) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • 'de opkomst van de politiek-maatschappelijke stroming het nationalisme' (waardoor Duitsland het belangrijk vond dat de Duitssprekende bevolking werd opgenomen in een land met hun eigen taal/cultuur / dat door inlijving de machtspositie van Duitsland groter werd) 	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Als 'de moderne vorm van imperialisme' wordt genoemd als kenmerkend aspect, wordt geen scorepunt toegekend (omdat het daarbij gaat om een buiten-Europees verschijnsel).</i>	
14	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord is:	
	Uit de herinnering blijkt dat door de voortschrijdende democratisering:	
	<ul style="list-style-type: none"> • katholieke studenten zich gaan organiseren / politiek actief worden, omdat zij steun gaan werven onder de arbeiders die nu mogen gaan stemmen (wat de emancipatie van de katholieken in Nederland bevordert) 	2
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • katholieke arbeiders via huisbezoeken/propaganda worden aangespoord te gaan stemmen, waardoor zij zich bewust worden van hun politieke rechten / waardoor zij in het parlement vertegenwoordigd worden (wat de emancipatie van de katholieken in Nederland bevordert) 	2
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Alleen voor een combinatie van een gegeven uit de bron waaruit de voortschrijdende democratisering blijkt en een passende uitleg op welke wijze dit de emancipatie bevordert, worden scorepunten toegekend.</i>	
15	maximumscore 2	
	De juiste combinaties zijn:	
	1 - b, 2 - a, 3 - e, 4 - c	
	indien vier combinaties juist	2
	indien drie of twee combinaties juist	1
	indien minder dan twee combinaties juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

In het Verdrag van Versailles werd bepaald dat Duitsland herstelbetalingen moest doen, wat bemoeilijkt werd door de teruggave van Elzas-Lotharingen omdat hierdoor delfstoffen voor de industrie wegvielen (waardoor de economie van Duitsland verzwakte).

Opmerking

Voor het alleen noemen van de afspraak zonder verband met de teruggave van Elzas-Lotharingen, wordt geen scorepunt toegekend.

17 maximumscore 4

Uit het antwoord moet blijken dat de instructie oproept:

- kranten te boycotten / kranten te controleren, wat past bij de nationaalsocialistische opvatting dat andere meningen moeten worden bestreden / dat censuur moet worden toegepast / dat een staat totalitair moet worden bestuurd 2
- tot haat tegen Joden / de Joden aan te wijzen als niet-Duits, wat past bij de nationaalsocialistische opvatting dat Joden moeten worden buitengesloten / dat alleen Arische Duitsers behoren tot de *Volksgemeinschaft* 2

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van een element uit de instructie en een daarbij passende nationaalsocialistische opvatting worden scorepunten toegekend.

18 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- Er was in 1932 kritiek op de kosten van de Nederlandse deelname aan de Spelen, omdat veel mensen in Nederland in armoede leefden / de Nederlandse economie zwak was 1
- vanwege de gevolgen van 'de crisis van het wereldkapitalisme' 1
- Er was in 1936 kritiek op de Nederlandse deelname, omdat die gezien kon worden als (ongewenste) steun aan de totalitaire samenleving/dictatuur/racistische staat van Hitler 1
- omdat in Duitsland 'de totalitaire ideologie van het nationaalsocialisme in praktijk' werd gebracht 1

Opmerking

Alleen als een juist voorbeeld van kritiek wordt genoemd, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een passend kenmerkend aspect.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Truman wil de uitbreiding van het communisme in Europa tegengaan (door het invoeren van de Trumandoctrine) 1
- Truman kan met het verslag (de invoering van) het Marshallplan (of een juiste omschrijving daarvan) ondersteunen 1
- omdat uit het verslag blijkt dat ervoor moet worden gezorgd dat de rantsoenen in de Amerikaanse zone niet lager zijn dan in de Russische zone / dat er te weinig te eten is in de Amerikaanse zone (waardoor Duitsers voor het communisme zouden kiezen) 1

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag in het antwoord de invoering van het Marshallplan (of een juiste omschrijving daarvan) wordt genoemd, wordt 1 scorepunt toegekend aan een juiste verwijzing naar het verslag.

20 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Jordaan geeft de mening weer dat de regering met haar beleid het Duitse volk/de arbeiders net zo slecht behandelt als de Duitse bezetter dat deed in Nederland / dat het beleid in de DDR totalitair is net als het beleid van de Duitse bezetter in Nederland 1
- door af te beelden dat (een van de volgende): 1
 - het beleid in 1953 in de DDR precies lijkt op het neerslaan van de staking in 1941 door de Duitse bezetter.
 - Ulbricht en Grotewohl zich achter de arm van de Sovjet-Unie verschuilen zoals Mussert zich achter de arm van de Duitse bezetter heeft verscholen.
- Jordaan geeft de mening weer dat de regering van de DDR zelf niet de macht in handen heeft / afhankelijk is van de Sovjet-Unie 1
- door af te beelden dat (een van de volgende): 1
 - Ulbricht en Grotewohl achter de arm met de hamer en sikkel staan/schuilen.
 - dat de vuist van de Sovjet-Unie de arbeider neerslaat.

Opmerkingen

- *Alleen als de mening over (bij de eerste deelvraag) het regeringsbeleid van de DDR en (bij de tweede deelvraag) de machtsverhouding in het Oostblok juist wordt weergegeven, wordt telkens 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.*
- *Als bij beide deelvragen dezelfde verwijzing naar de bron wordt genoemd, wordt alleen aan de eerste verwijzing 1 scorepunt toegekend.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Romme wil de geleide loonpolitiek doorbreken door voor te stellen dat lonen meer mogen stijgen / dat er een nieuw systeem komt voor het vaststellen van lonen 1
- waardoor de samenwerking van de rooms-rode regering/tussen de katholieken en sociaaldemocraten onder druk komt te staan / de sociaaldemocraten zich mogelijk van de samenwerking met de KVP afkeren (omdat zij de geleide loonpolitiek samen voeren) 1

22 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Van Straaten geeft de mening weer dat de groei van de consumptiemaatschappij het leven van de Nederlanders beheerst / dat consumeren een (te) grote rol heeft gekregen 1
- door (een van de volgende): 1
 - af te beelden dat Sinterklaas met een zweep het Nederlandse volk aanspoort om te kopen.
 - de lange rij mensen met handen vol aankopen af te beelden.
 - de oproep "koop koop koop koop koop koop".
 - de tekst "hedenavond verkoop tot 21 uur".

Opmerking

Alleen als een juiste mening wordt weergegeven, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

23 maximumscore 3

Kern van het antwoord is:

- Nederland voerde een gedoogbeleid (of een juiste omschrijving daarvan) 1
- Door het Verdrag van Schengen werd vrij verkeer van personen mogelijk / was er geen controle van personen aan de grens meer, waardoor er afspraken over de controles op softdrugs moesten worden gemaakt (omdat West-Duitsland geen gedoogbeleid voerde / geen softdrugs toestond) 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Deze koerswijziging is het loslaten van de Brezjnev-doctrine (of een juiste omschrijving hiervan), zodat landen in het Oostblok hun eigen beleid konden gaan bepalen, omdat de Sovjet-Unie niet zou ingrijpen als landen zich van het communisme / de koers van de Sovjet-Unie af zouden wenden 2
- Dan Quayle voorspelde dat de Sovjet-Unie de positie als leider van het Oostblok zou verliezen / het Oostblok uit elkaar zou vallen / het Oostblok niet langer een communistisch blok zou blijven (omdat de landen zouden weglopen) 1

25 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De boodschap was dat door het toenemen van de politieke taak van de NAVO / het veranderen van Europa (door het toelaten van voormalige Oostbloklanden), de politieke rol van Nederland in Europa zou kunnen afnemen / dat Nederland haar politieke rol in Europa moest veiligstellen / dat Nederland moest werken aan het zekerstellen van haar politieke rol.

26 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De boodschap van gangsta rap is volgens Thera van Osch dat een crimineel leven loont / dat het leven draait om geld en luxe, terwijl de oorspronkelijke rapmuziek zich verzet tegen racisme tegenover Afro-Amerikanen 2
- Van Osch waarschuwt dat door de ontwikkeling van digitale platforms als MTV en videogames jongeren/kinderen steeds makkelijker worden bereikt / de boodschap steeds sneller wordt verspreid / ouders minder invloed hebben op wat de jeugd bekijkt 1

Opmerking

Alleen als bij de eerste deelvraag wordt ingegaan op de boodschap van zowel de oorspronkelijke rapmuziek als die van de gangsta rap, worden scorepunten toegekend.

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinerator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 22 juni te accorderen.

Ook na 22 juni kunt u nog tot en met 30 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

bron 1	https://www.classicist.org/calendar/courses/how-architects-study-buildings-measured-drawings-from-the-renaissance-to-today
bron 2	www.virtualjamestown.org/exist/cocoon/jamestown/fha/J1007
bron 3	https://www.dbnl.org/tekst/daen003aanz01_01/daen003aanz01_01_0001.php
bron 4	http://chnm.gmu.edu/wwh/p/104.html
bron 5	Reports of the inspectors of factories to Her Majesty's principal secretary of state for the home department for the Quarter ending 30th September, 1844; and from 1st October, 1844, to 30th April, 1845, London 1845, pag. 27
bron 6	Naar: Gerard Brom, Een katholiek leven, Autobiografische aantekeningen, Baarn 1987, pag. 27
bron 7	Walther Hofer (red.), Der Nationalsozialismus. Dokumente 1933-1945, Frankfurt 1957, pag. 282-283
bron 8	Hartmut Berghoff en Uta Andrea Balbier red., The East German Economy, 1945-2010: falling behind or catching up?, Washington 2013, pag. 53-75, aldaar 67
bron 9	Atlas Van Stolk, Rotterdam
bron 10	Volkscrant 21 oktober 1953, geraadpleegd via Delpher.nl op 04-05-2021
bron 11	Peter van Straaten, Van Agt en de dingen die voorbijgaan, Amsterdam 1978, pag. 12
bron 12	https://www.economischzelfstandig.nl/assets/uploads/Week40-Zij-hij-in-beeld-2-7okt16.pdf